

**LIETUVOS ADVOKATŪROS
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2001 M. SAUSIO 22 D. NUTARIMO NR. 69 „DĖL ADVOKATAMS UŽ ANTRINĖS
TEISINĖS PAGALBOS TEIKIMĄ IR KOORDINAVIMĄ MOKAMO UŽMOKESČIO DYDŽIŲ IR MOKĖJIMO TAISYKLIŲ
PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO**

Eil. Nr.	Siūloma keisti	Pasiūlymo turinys	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
	Punktas		
1.	3 p.	Nutarimo 3 punkte siūloma nustatyti, kad advokatams, teikiantiems antrinę teisinę pagalbą, kurie yra įsiregistravę pridėtinės vertės mokesčio mokėtojais, užmokestis už suteiktą antrinę teisinę pagalbą būtų didinamas pridėtinės vertės mokesčio dydžiu.	Atsižvelgiant į tai, jog Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės įstatymo teisinis reguliavimas numato privalomą tvarką, kada advokatas (teisines paslaugas teikiantis asmuo) turi įsiregistruoti pridėtinės vertės mokesčio mokėtoju, teigtina, jog visi advokatai, teikiantys antrinę teisinę pagalbą, turi turėti lygias galimybes teikti šią teisinę pagalbą ir turėti lygias galimybes gauti užmokestį už suteiktą antrinę teisinę pagalbą.
		Nutarimo 3 punkte siūlome įtvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės pareigą kasmet peržiūrėti užmokesčio bazinį dydį.	Lietuvos advokatūra dar kartą ragina grąžinti teisinį reglamentavimą, kuriuo užmokestis advokatams už suteiktas teisines paslaugas yra siejamas su MMA. Advokatų mokami mokesčiai valstybei yra pririšti prie MMA dydžio. Pabrėžtina ir tai, jog valstybė MMA dydžio nekėlė pakankamai ilgą laikotarpį, todėl manome, jog advokatui turi būti sumokamas už suteiktą antrinę teisinę pagalbą teisingas užmokestis, atitinkantis valstybės ekonominę ir finansinę būklę. Taip pat manome, jog Nutarime turėtų būti įtvirtintas aiškiai šiuo metu numatyto užmokesčio už antrinę teisinę pagalbą bazinio dydžio peržiūrėjimas kiekvienais metais, nustatant Vyriausybės pareigą jį peržiūrėti.

		Nutarimo 3.2 punktą siūlome papildyti ir sukongretinti, jog kelionės vykimo pas suimtą ginamąjį laikas taip pat yra apmokamas ir priklauso faktiniam antrinės teisinės pagalbos teikimo laikui.	Vykimo pas suimtą ginamąjį laikas priklauso faktiniam antrinės teisinės pagalbos teikimo laikui, kadangi be šio veiksmo kokybiškas advokato darbas byloje yra neįmanomas. Todėl, šis siūlymas yra susijęs su tuo, kad būtų aiškumas, skaičiuojant faktinį antrinės teisinės pagalbos teikimo laiką.
2.	4 p. ir 13 p.	Nutarimo 4 ir 13 punktuose užmokesčio už suteiktą antrinę teisinę pagalbą mažinimo ar iš viso nemokėjimo nuostatas siūlome išbraukti.	Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas numato konkrečius atvejus (žr. įstatymo 23 str. 2 d.), kada gali būti mažinamas ar neišmokamas užmokestis už suteiktą antrinę teisinę pagalbą. Pažymime, kad įstatymas nenumato galimybės mažinti užmokestį advokatui ar iš viso jo nemokėti už įstatymo 14 str. 8 d. nustatyto įpareigojimo nevykdymą. Dėl advokato įpareigojimo nevykdymo pagal Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 23 straipsnio 2 dalį pažymime, kad advokatas, teikdamas antrinę teisinę pagalbą byloje, netiria ir netikrina kliento turtinės padėties ar kitų aplinkybių, numatytų Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 23 str. 1 dalyje. Dėl to Nutarimo 4 ir 13 punktuose įtvirtinta galimybė mažinti advokatui užmokestį arba iš viso jo nemokėti už Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 23 str. 2 d. nustatyto įpareigojimo nevykdymą, yra neteisėta. Dėl paminėtų argumentų siūlome išbraukti Nutarimo 4 ir 13 punktus, kurie įtvirtina galimybę taikyti advokatams <u>baudas kaip sankcijas</u> už prašymo dėl antrinės teisinės pagalbos išlaidų dydžio apskaičiavimo nepateikimą tarnybai ir teismui bei už aplinkybių, kurios yra pagrindas spręsti dėl antrinės teisinės pagalbos nutraukimo, nepranešimą. Teigtina, kad, jei šiais advokato veiksmais (neveikimu) valstybei padaromi nuostoliai, turėtų būti taikoma advokato profesinė civilinė atsakomybė, o ne mokama bauda. Nepagrįstu laikome taip pat tai, kad nustatyti skirtingi užmokesčio mažinimo dydžiai nuolat ir prireikus teikiantiems antrinę teisinę pagalbą advokatams.

3.	5.1. ir 9.1 punktai	Nutarimo 5.1. ir 9.1. punktuose siūlome įtvirtinti, jog susipažinti su vieno dokumentų bylos tomo medžiaga gali būti skiriama ne daugiau kaip 2 val.	Bylos vieną tomą sudaro 150-200 psl. Susipažinimui su tokios apimties medžiaga yra reikalingas apie 2 val. laikas, kuris turėtų būti pripažįstamas protingu. Dėl to siūlome nustatyti, kad susipažinimui su vieno dokumentų bylos tomo medžiaga skiriama ne daugiau kaip 2 val. Priešingu atveju advokatai bus skatinami dirbti atmestinais ir aplaidžiais, nes nebus apmokama teisingai ir sąžiningai už išdirbtą laiką, kur valandos kaina 40 Lt (iš kurių advokatas turi išlaikyti kontorą, mokėti mokesčius ir t.t.).
4.	11 p.	Nutarimo 11 punkte siūloma nustatyti, kad advokatams, teikiantiems antrinę teisinę pagalbą, užmokestis būtų mokamas už faktiškai suteiktas teisinės paslaugas. Taip pat siūloma išbraukti nuostatą, kuria įtvirtinamas maksimalus užmokestis advokatui, kuris niekaip nepriklauso nuo faktiškai suteiktos teisinės pagalbos laiko, o viršijant maksimalų darbo laiko byloje skaičių, būtų iš dalies apmokama tik už darbą teismo posėdžių metu.	1. <u>Dėl nuostatos, kai faktinis antrinės teisinės pagalbos laikas pusanтро karto viršija nustatytą stadijai laiką apmokėjimo:</u> Advokatas, teikdamas prašymą užmokėti už suteiktą teisinę pagalbą konkrečioje byloje (jos stadijoje) privalo pagrįsti papildomą, t.y. viršijantį Nutarime nurodytą laiką. Advokato papildomai sugaištas laikas teikiant antrinę teisinę pagalbą yra pagrindžiamas tiek rašytiniais procesiniais dokumentais (jei tokie buvo rengti), tiek patvirtinama kliento arba ikiteisminio tyrimo pareigūno ar teisėjo, kurio žinioje yra byla, parašu. Todėl, nuostata, jog advokatui apmokama už faktiškai sugaištą laiką konkrečioje stadijoje tik tada, kai toks laikas viršija pusanтро karto stadijai skirto laiko yra nepagrįstas. Pabrėžtina, jog Nutarimo nuostatos, kurios didino advokato apmokėjimo dydžius, nepriklausomai nuo advokato sugaišto laiko, buvo panaikinti (didinimas, kai ginamasis yra suimtas; kai teikiami du savarankiški reikalavimai ir pan.), todėl nuoseklumo dėlei ši nuostata taip pat turi būti panaikinta, numatant, jog advokatui užmokama yra pagal faktiškai sugaištą laiką, išbraukiant nuostatą dėl to, jog užmokestis didinamas tik tada, kai laikas viršijamas pusanтро karto stadijai skirto laiko. 2. <u>Dėl papildomai sugaišto laiko maksimalaus dydžio:</u> Pažymėtina ir tai, jog pagrįstai naikintina nuostata, kuria šiai dienai yra numatytas maksimalus užmokestis už teikiamą teisinę pagalbą konkrečioje byloje, kuris visiškai nėra susiejamas su

			<p>advokato faktiškai sugaištu laiku. Nuostata dėl maksimalaus užmokesčio įtvirtinimo, kas sudaro 80 advokato darbo valandų, akivaizdžiai prieštarauja LR Konstitucijos 48 str. įtvirtintam principui, kad „kiekvienas žmogus gali laisvai pasirinkti darbą bei verslą ir turi teisę turėti tinkamas, saugias ir sveikas darbo sąlygas, gauti teisingą apmokėjimą už darbą ir socialinę apsaugą nedarbo atveju. Priverčiamas darbas yra draudžiamas“.</p> <p>Dabartinis teisinis reguliavimas, kai valstybė numachiusi pareigą tik iš dalies atlyginti advokatui už suteiktą pagalbą, kuri viršija 80 darbo valandų, leidžia teigti, jog advokatas atsiduria akivaizdžiam interesų konflikte, nes advokatas yra priverstas laikytis Advokatų etikos kodekso 6.8. p. reikalavimo ir būti lojalus klientui. Todėl, tokia Nutarime įtvirtinta nuostata privalo būti panaikinta.</p> <p>Šiuo metu Nutarime įtvirtintas iš esmės valandiniu įkainiu pagrįstas advokato suteiktos antrinės teisinės pagalbos apmokėjimo principas. Todėl, advokatui privalo būti sumokama už jo faktiškai dirbtą ir sugaištą laiką konkrečioje byloje, teikiant antrinę teisinę pagalbą.</p>
5.	25 p.	<p>Nutarimo 25 punktą siūlome papildyti nuostata, kuri numatytų galimybes ir atvejus, kai byloje sudaroma taikos sutartis ar kitais būdais ginčas baigiasi taikiai, antrinės teisinės pagalbos išlaidos gali būti nepriteisiamos, ar advokatas neturi pareigos pateikti teismui pažymos apie patirtas antrinės teisinės pagalbos išlaidas.</p>	<p>Siūlytina apsvarstyti galimus nuostatos variantus, kad antrinės teisinės pagalbos išlaidos galėtų būti nepriteisiamos iš atsakovo, kai byla yra baigiama taikiau būdu. Pastebėtina, jog paprastai, kai byloje šalys sudaro taikų susitarimą ir bylą baigia taikiai, šalys paprastai savo bylinėjimosi išlaidas pasilieka sau. Tais atvejais, kai byloje ieškovui teikiama antrinė teisinė pagalba, advokatas turi pareigą pateikti antrinės teisinės pagalbos išlaidų pažymą, o atsakovas paprastai sutinka sudaryti taikų susitarimą tuo atveju, jei iš jo nebus priteisiamos antrinės teisinės pagalbos išlaidos. Todėl, nesant jokio teisinio reglamentavimo nagrinėjamu aspektu, viena vertus, teismas, gavęs pažymą, privalo bet kokių atveju antrinės teisinės pagalbos išlaidas priteisti iš Atsakovo, nes tai biudžeto lėšos, ir advokatas privalo pateikti teismui pažymą, o antra vertus, byloje yra ženkliai mažesnė tikimybė</p>

			<p>šalims pasiekti taikų susitarimą, jei antrinės teisinės pagalbos išlaidos bus priteisiamos iš atsakovo. Taigi, tokiu būdu iš esmės yra de facto užkertamas kelias arba jis gerokai apsunkinamas, kad šalys byloje pasiektų taikų susitarimą. Siūlome apsvarstyti ir numatyti galimybes, kad šalims sudaryti taikų susitarimą byloje neužkirstų kelio patirtos antrinės teisinės pagalbos išlaidos byloje.</p>
6.	26 p.	Nutarimo 26 punktą siūloma išbraukti.	<p>Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos (toliau – VGTPT) sprendimu advokatas gauna aiškiai suformuluotą pavedimą rengti procesinius dokumentus į teismą, o ne naudoti ikiteismines ginčo sprendimo procedūras, todėl nėra aišku, kodėl tokiu atveju advokatui turėtų būti nemokamas užmokestis, kai jo pavedimo turinys yra parengti ieškinį ir atstovauti teisme. Atkreipiame dėmesį, kad kaip numatyta Nutarimo 26 punkte, „atsakovui pripažinus ieškovo reikalavimus“, advokatas, teikiantis antrinę teisinę pagalbą, tuo metu jau yra atlikęs jam pavestą pavedimą atstovauti asmenį ir yra paruošęs teismui procesinius dokumentus. Todėl, šio Nutarimo punkto nuostatą siūlome išbraukti.</p>
7.	30 p.	Nutarimo 30 punkte siūloma nustatyti, kad išlaidos, patirtos teikiant antrinę teisinę pagalbą, įrodymų rinkimui būtų mokamos ne advokatų asmeninėmis lėšomis, o pagal nustatytą tvarką iš valstybės biudžeto lėšų, skirtų teisinės pagalbos asignavimų.	<p>Šiuo metu įtvirtintas teisinis reguliavimas verčia advokatus avansu sumokėti už bylos išlaidas, kurias patirtų šalis, kuriai teikiama antrinė teisinė pagalba, iš savo asmeninių lėšų. Teisinis reguliavimas turi būti kuo greičiau keičiamas ir koreguojamas. Tikslinga numatyti, jog bylos išlaidos yra sumokamos iš valstybės biudžeto lėšų, skirtų teisinės pagalbos asignavimų. Taip pat pažymėtina, jog dabartinis teisinis reguliavimas palieka terpę diskusijoms, jog advokato sumokėtos byloje išlaidos, teikiant teisinę pagalbą, gali būti neatlygintos, net pateikus susijusius rašytinius įrodymus. Todėl, yra svarbu pakeisti dabartinį teisinį reguliavimą, kad advokatai nebūtų verčiami mokėti iš savo asmeninių lėšų pinigus už įrodymų rinkimą byloje, atstovaudami klientą, kuriam už teisinę pagalbą sumokės valstybė. Taip pat alternatyviai siūlytina apsvarstyti galimybę ir</p>

			ją įtvirtinti, jog advokatas gautų lėšų įrodymų rinkimui iki šių išlaidų patyrimo.
7.	33 p.	Nutarimo 33 punkte siūloma išbraukti nuostatą, kuria įtvirtintas terminas per kurį advokatas privalo pateikti prašymą išmokėti užmokesį už suteiktą antrinę teisinę pagalbą.	Pažymėtina, jog šis terminas, kuris reguliuojamas poįstatyminiu teisės aktu, prieštarauja LR civilinio kodekso nuostatoms dėl reikalavimo senaties termino, kuris yra 10 metų. Todėl, Nutarimo nuostatą dėl 6 mėn. termino, kuri prieštarauja LR civilinio kodekso nuostatoms (10 metų bendras ieškinio terminas) siūlome išbraukti. Tarnyba negali atsisakyti apmokėti už suteiktą antrinę teisinę pagalbą tuo pagrindu, jog yra praleistas Nutarime nurodytas terminas, kuris prieštarauja aukštesnę teisinę galią turinčiam teisės aktui – Civiliniam kodeksui.
		Nutarimo 33 punkte siūlome papildyti nuostata, jog sprendimą dėl užmokesčio už suteiktą antrinę teisinę pagalbą išmokėjimo tarnyba išsiunčia advokatui.	Šiuo metu įtvirtinta nuostata, jog tarnyba sprendimą dėl užmokesčio už suteiktą antrinę teisinę pagalbą priima ne vėliau kaip per 7 dienas nuo dokumentų gavimo. Siūlome papildyti šį punktą nuostata, kad toks sprendimas yra išsiunčiamas advokatui, kadangi jis gali būti skundžiamas LR civilinio proceso tvarka.
		Nutarimo 33 punktas siūlome papildyti nuostata, kuri numatyta, jog valstybė, pažeidusi Nutarime įtvirtintą užmokesčio advokatui sumokėjimo terminą, advokatui moka 0,06 procentų dydžio delspinigius ir palūkanas, apskaičiuotas pagal LR mokėjimų, atliekamų pagal komercinius sandorius, vėlavimo prevencijos įstatyme nustatytą tvarką, nuo laiku nesumokėtos užmokesčio sumos už kiekvieną pavėluotą dieną. Delspinigius ir palūkanas apskaičiuoja ir sumoka (perveda) Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba.	Siūlome papildyti Nutarimo 33 punktą nauja nuostata, jog pavėlavus advokatui sumokėti sprendime nurodytą užmokesį už antrinę teisinę pagalbą, kartu su užmokesčiu advokatui sumokami 0,06 (šešių šimtųjų) procentų dydžio delspinigiai ir palūkanos, nuo laiku nesumokėtos užmokesčio sumos už kiekvieną pavėluotą dieną. Delspinigius ir palūkanas apskaičiuoja ir sumoka (perveda) Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba. Atsakomybės nustatymas sudrausmins valstybės institucijas, kadangi kelerius metus yra nuolat įsiskolinama advokatams už suteiktą teisinę pagalbą.